

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Heilige Familie

Genesis 15, 1-6; 21, 1-3 • Psalm 105 • Brief aan de Hebreeën 11, 8.11-12.17-19 • Lucas 2, 22-40

Uit handen geven. In Handen geven

HET EVANGELIE van vandaag vertelt over de besnijdenis, de naamgeving van Jezus en zijn opdracht in de tempel. Een geboorte is een blijde gebeurtenis. Nieuw leven. Mijn verjaardag is de gedachtenis van het moederschap en vaderschap van mijn ouders. En toch zijn er bij elke geboorte, min of meer bewust, gemengde gevoelens. Het verwondert me nog steeds dat een kind weent bij de geboorte. Het zou ook kunnen lachen om op (eigen) adem te komen. Puur biologisch zal hiervoor wel een verklaring bestaan, maar psychoanalytici blijven er een kluit aan hebben. En de navelstreng wordt doorgesneden. Zo wordt het kind zelfstandig, maar meteen wordt het losgesneden van de moeder, die dit leven negen maanden lang voedde. De navel als symbool van losgesneden zijn uit de verbondenheid blijf je je leven lang houden. Vrijheid geven betekent loslaten en in zekere zin verliezen. Waarom? Nieuw leven dat tegelijk afscheid is voor het kind en voor haar of zijn ouders? Soms neemt dit postnatale verdriet de vorm aan van een depressie. Wat de naamgeving eigenlijk betekent (vandaag in het evangelie die van Jezus), lezen we bij Lucas (1, 59-79) uitvoeriger als het gaat over Johannes de Doper. Zacharias neemt de kleine Johannes op de knieën en erkent hem als zijn zoon. De filosoof Hegel noemt dit ritueel de *Versöhnung*, de verzo(e)ning, het aangenomen worden als zoon, als kind. Een mens 'krijgt' zijn naam. Wij zijn onze eigen oorsprong niet. We zijn allen 'aangenomen' kinderen, bij de gratie van anderen. Een radicale bevraging van het autonomiedenken. Net zoals de navel die ons eeuwig herinnert aan onze verbondenheid.

En dan de scène in de tempel. Een kind uit handen geven – met een koppel tortelduifjes als respons – én het kind toevertrouwen aan de Wortel van het Leven. Uit handen geven en in Handen geven. Wie is van wie? Deze vraag zal nog terugkeren in Jezus' leven, bijvoorbeeld bij de terugvinding in de tempel, maar nog veel sterker bij de kruisdood. De opdracht in de tempel is een vervolg van Maria's fiat (Lucas 1, 38). Zij had toen 'ja' gezegd, maar ze wist niet wat dit allemaal inhield. In de tempel, bij de opdracht, is er geen 'groot volk'. De agenda van de hogepriester was al volgeboekt en voor een stel met twee tortels verander je dat niet. Twee kamelen als offergave zouden wel doen aarzelen. Er zijn enkel een jong stel met een kind en twee stokoude mensen, Hanna en Simeon. Hanna is vierentachtig (of vierentachtig jaar weduwe?). Simeon, blind volgens de legende, ziet licht, maar ook „een zwaard door Maria's ziel” en een kind dat „teken van tegenspraak” wordt. Hij zingt een afscheidslied bij een geboorte. Hoe kan dat? „Laat mij nu maar gaan, Heer, in vrede naar uw woord, want ik heb de toekomst gezien.” De toekomst, een hulpeloos kind?

Uit handen en in Handen geven, het evangelie gaat over een eeuwige menselijke problematiek: loslatend vasthouden en vasthoudend loslaten. De Libanese dichter Kahlil Gibran (1883-1931) weet dat ook:

*Kinderen komen door jullie ter wereld,
maar ze zijn niet van jullie.
Ze behoren jullie niet toe.
Jullie mogen hun lichamen huisvesten,
maar niet hun zielen.
Jullie, ouders, zijn als bogen
waarmee kinderen als levende pijlen
worden afgeschoten.*

Opvoeden is een nest maken waar het zo warm is dat kinderen op eigen vleugels (durven) leren vliegen. Michelangelo schilderde die verhouding van afstand en nabijheid en van vrijheid en geborgenheid in de *Schepping van Adam*: twee handen zo ver van elkaar, dat Adam kan ademen, en zo nabij, dat hij zich niet verloren weet. Louis-Marie Chauvet zegt het technischer: „*C'est de sa partition que le sujet procède à sa parturition*”, geen geboorte (*parturition*, bevalling) zonder

afscheid (*partition*, scheiding). Psalm 27, 14 geeft die houding exact weer: „Wees moedig en (dus) vertrouw.” Het is alsof vertrouwen een gestalte van de moed is. Zou kunnen. In vertrouwen durven nabij te blijven en durven los te laten. Die paradoxale attitude is wezenlijk voor iedere opvoeding in een gezin en ook voor de partnerrelatie.

KRIS DEPOORTERE

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting 's-Hertogenbosch www.rkbijbel.nl

HEILIGE FAMILIE **28 december 2008**

Eerste lezing *Genesis 15, 1-6; 21, 1-3*

In die dagen klonk het woord van de Heer in een visioen tot Abram: „Gij moet niet vrezen, Abram, Ik zal uw schild zijn. Uw loon zal zeer groot zijn!”

Toen zei Abram: „Heer God, wat baten mij uw gaven? Want ik blijf maar kinderloos en de Damasceen Eliëzer zal de bezitter van mijn huis worden. Gij hebt mij toch geen nakomelingen geschonken, en een onderhorige zal mijn erfgenaam zijn.”

Toen werd het woord van de Heer tot hem gericht: „Niet hij wordt uw erfgenaam; uw erfgenaam zal iemand zijn die u zult verwekken.”

Nu leidde de Heer Abram naar buiten en zei: „Kijk naar de hemel en tel de sterren, als ge kunt.” En Hij verzekerde hem: „Zo talrijk wordt uw nageslacht.” Abram geloofde de Heer en deze rekende hem dat als gerechtigheid aan.

De heer begunstigde Sara, zoals Hij gezegd had, en vervulde de belofte die Hij haar gedaan had. Sara werd zwanger en schonk Abraham op zijn oude dag een zoon, op het tijdstip dat God genoemd had. Abraham gaf aan de zoon die hem geboren werd en die hem door Sara werd geschonken de naam Isaäk.

Tweede lezing *Brief aan de Hebreëën 11, 8.11-12.17-19*

Door het geloof heeft Abraham gehoor gegeven aan de roepstem van God, en ging hij op weg naar een land dat bestemd was voor hem en zijn erfgenamen.

Door het geloof heeft ook Sara, ofschoon haar tijd al lang voorbij was, de kracht tot vruchtbaarheid ontvangen, want zij wist dat Hij die de belofte had gedaan, zijn woord zou houden. Daarom is dan ook aan één man, en nog wel in zijn hoge ouderdom, een nageslacht gegeven, talrijk als de sterren aan de hemel, ontelbaar als de zandkorrels aan het strand van de zee.

Door het geloof heeft Abraham, toen hij op de proef gesteld werd, Isaäk ten offer gebracht. Hij die de beloften had ontvangen, stond op het punt zijn enige zoon te offeren, de zoon van wie hem gezegd was: „Alleen zij die van Isaäk afstammen, zullen gelden als uw nageslacht.” Want Abraham was ervan overtuigd dat God zelfs de macht heeft om doden tot leven te wekken; en uit de dood heeft hij, om zo te zeggen, zijn zoon ook teruggekregen.

Evangelie *Lucas 2, 22-40*

Toen de tijd aanbrak, waarop Maria en het kind volgens de Wet van Mozes gereinigd moesten worden, brachten zijn ouders Jezus naar Jeruzalem om Hem aan de Heer op te dragen, volgens het voorschrift van de Wet des Heren: elke eerstgeborene van het mannelijk geslacht moet aan de Heer worden toegeheiligd, en om volgens de bepaling van de Wet des Heren een offer te brengen, namelijk een koppel tortels of twee jonge duiven.

Nu leefde er in Jeruzalem een zekere Simeon, een wetgetrouw en vroom man, die Israëls vertroosting verwachtte, en de heilige Geest rustte op hem. Hij had een godsspraak ontvangen van de heilige Geest dat de dood hem niet zou treffen, voordat hij de Gezalfde des Heren zou hebben aanschouwd.

Door de Geest gedreven, was hij naar de tempel gekomen. Toen de ouders het kind Jezus daar binnenbrachten, om aan Hem het voorschrift der Wet te vervullen, nam ook hij het kind in zijn armen en verkondigde Gods lof met de woorden: „Uw dienaar laat gij, Heer, nu naar uw woord in vrede gaan: mijn ogen hebben thans uw Heil aanschouwd dat Gij voor alle volken hebt bereid; een licht dat voor de heidenen straalt, een glorie voor uw volk Israël.”

Zijn vader en moeder stonden verbaasd over wat van Hem gezegd werd. Daarop sprak Simeon over hen een zegen uit en hij zei tot Maria, zijn moeder: „Zie, dit kind is bestemd tot val of opstanding van velen in Israël, tot een teken dat weersproken wordt, opdat de gezindheid van vele harten openbaar moge worden; en uw eigen ziel zal door een zwaard worden doorboord.”

Er was ook een profetes, Hanna, een dochter van Fanuël uit de stam van Aser. Zij was hoogbejaard en na haar jeugd had zij zeven jaren met haar man geleefd. Nu was zij een weduwe van vierentachtig jaar. Ze verbleef voortdurend in de tempel en diende God dag en nacht door vasten en gebed. Op dit ogenblik kwam zij naderbij, dankte God en sprak over het kind tot allen die de bevrijding van Jeruzalem verwachtten.

Toen de ouders van Jezus alle voorschriften van de Wet des Heren vervuld hadden, keerden zij naar Galilea, naar hun stad Nazaret terug. Het kind groeide op en nam toe in krachten; het werd vervuld van wijsheid en de genade Gods rustte op Hem.